

4. 2. Parlament Rzeczypospolitej Polskiej

I. Władza ustawodawcza w Polsce

1. dwuizbowy parlament

a. **sejm** – **460 posłów**

b. **senat** – **100 senatorów**

c. **kadencja** obu izb parlamentu trwa cztery lata

d. **skrócenie kadencji sejm**

– obowiązkowe w przypadku niezdolności do udzielenia wotum zaufania Radzie Ministrów

– nieobowiązkowe – w przypadku nieuchwalenia budżetu

e. **wydłużenie kadencji** sejm – w związku z trwaniem stanu nadzwyczajnego

2. Wybory do sejm i senatu

a. przebieg wyborów

– wybory zarządza prezydent (nie później niż na 90 dni przed upływem kadencji obecnego parlamentu)

b. konstytucyjne zasady prawa wyborczego:

– wybory do sejm są powszechne, **powszechne, bezpośrednie, tajne, równe i proporcjonalne**

– wybory do senatu są **powszechne, bezpośrednie i tajne,**

czynne prawo wyborcze (prawo głosowania) do sejm i senatu przysługuje obywatelom polskim, którzy ukończyli **18 lat**

biernie prawo wyborcze (prawo kandydowania)

– **do sejm** posiada obywatel polski po ukończeniu **21 lat**

– **do senatu** posiada obywatel polski po ukończeniu **30 lat**

3. Zgromadzenie Narodowe

a. Zgromadzenie Narodowe to organ konstytucyjny składający się z posłów i senatorów obradujących łącznie

b. kompetencje

– odbieranie przysięgi od prezydenta

– wysłuchanie orędzia prezydenta

4. Posłowie i senatorowie

a. posłowie i senatorowie dysponują **głosem wolnym**

b. **immunitet parlamentarny**

– **immunitet formalny** – przywilej uniemożliwiający pociągnięcie parlamentarzysty do odpowiedzialności karnej w czasie pełnienia funkcji bez zgody sejm

– **immunitet materialny** – przywilej zwalniający z odpowiedzialności za czyny związane z działalnością parlamentarną

c. posłowie i senatorowie mają prawo tworzenia **klubów i kół parlamentarnych**, zrzeszających przedstawicieli poszczególnych partii politycznych

II. Organizacja i funkcjonowanie sejm i senatu

1. W Polsce obowiązuje permanentny tryb pracy sejm i senatu

2. Organy sejm i senatu

a. **marszałek** i wicemarszałkowie

– organizuje obrady sejm/senatu i im przewodniczy

– ustala harmonogram prac

– reprezentuje izbę na zewnątrz

b. **prezydium** sejm/senatu – tworzą je marszałek i wicemarszałkowie

c. **konwent seniorów**

d. **komisje sejmowe**

II. Funkcje parlamentu

a. powołuje lub odwołuje **Radę Ministrów**

- b. wybiera sędziów **Trybunału Konstytucyjnego** i **Trybunału Stanu**
- h. powoływanie jednoosobowych organów państwowych:
 - prezesa **Najwyższej Izby Kontroli**
 - **Rzecznika Praw Obywatelskich**
 - **Rzecznika Praw Dziecka**
 - **Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych**

II. Proces ustawodawczy

1. wykonanie **inicjatywy ustawodawczej**, która przysługuje:

- posłowie (co najmniej 15)
- senat
- prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
- Rada Ministrów
- **inicjatywa obywatelska** – projekt złożony przez obywateli podpisany przez co najmniej 100 tys. osób

2. Rozpatrzenie projektu ustawy przez sejm

a. pierwsze czytanie odbywa się zwykle na forum komisji, a w ważnych sprawach na plenarnym posiedzeniu sejm

- dotyczy głównych zasad projektu
- w jego rezultacie projekt może zostać odrzucony w całości bądź skierowany do dalszych prac w odpowiedniej komisji

b. drugie czytanie – odbywa się na posiedzeniu plenarnym sejm

- sprawozdania komisji o projekcie ustawy
- szczegółowa debata oraz zgłaszanie wniosków i poprawek – projekt może zostać ponownie skierowany do komisji

c. trzecie czytanie

- odbywa się zaraz po drugim czytaniu lub po przedstawieniu przez komisję dodatkowego sprawozdania, jeśli był do niej ponownie skierowany
- głosowanie nad poprawkami – obowiązuje większość zwykłą przy kworum wynoszącym połowę ustawowej liczby posłów

- **uchwalenie ustawy** lub odrzucenie w całości jej projektu

d. uchwaloną ustawę marszałek sejm przekazuje do senatu

2. Senat może:

- a. przyjąć ustawę bez zmian
- b. wprowadzić do jej tekstu poprawki
- c. odrzucić w całości

3. W przypadku, gdy senat odrzucił ustawę lub zgłosił do niej poprawki, akt wraca do sejm

- a. sejm może ponownie przegłosować ustawę odrzuconą w całości przez senat **większością bezwzględną** przy kworum połowy ustawowej liczby posłów
- b. sejm może odrzucić poprawki senatu **większością bezwzględną** przy kworum wynoszącym połowę ustawowej liczby posłów

c. w przypadku niezyskania wymaganej większości, ustawa otrzymuje brzmienie zgodne z poprawkami senatu

d. uchwaloną przez parlament ustawę marszałek sejm przesyła do podpisu prezydentowi RP

4. Działania prezydenta wobec ustawy uchwalonej przez parlament

- a. prezydent w ciągu 21 dni podpisuje ustawę i zarządza jej publikację w Dzienniku Ustaw RP
- b. prezydent może odmówić podpisania ustawy i skierować ją do sejm do ponownego rozpatrzenia – tzw. **weto ustawodawcze**

– sejm może ponownie uchwalić ustawę kwalifikowaną większością **3/5** głosów przy kworum co najmniej połowy ustawowej liczby posłów – w takim przypadku prezydent musi ustawę podpisać w ciągu 7 dni i zarządzić jej publikację

c. prezydent może wystąpić do **Trybunału Konstytucyjnego** z wnioskiem o sprawdzenie jej zgodności z *Konstytucją*

- jeśli Trybunał Konstytucyjny uznał, że ustawa jest zgodna z Konstytucją – prezydent musi ją podpisać
- jeżeli ustawa jest niezgodna z Konstytucją, prezydent odmawia jej podpisania.
- jeżeli niezgodne są tylko jej części, Prezydent RP podpisuje ją z pominięciem przepisów uznanych za niezgodne z Konstytucją albo zwraca Sejmowi w celu ich poprawy

5. Specyfika **ustawy budżetowej**

- a. prawo inicjatywy ustawodawczej przysługuje wyłącznie Radzie Ministrów
- b. senat może zgłosić do ustawy budżetowej poprawki, ale nie może jej odrzucić w całości

c. prezydent może skierować ustawę budżetową do Trybunału Konstytucyjnego, ale nie może zastosować weta